ACC. N:R. 745

LUNDS UNIV. FOLKMINNES-ARKIV

Landskap: SMÅLAND — Upptecknat av: Bengt Söderberg

Härad: Vista — Adress:

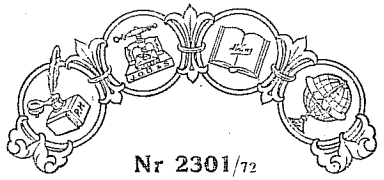
Socken: Skärstad — Berättat av:

Upptecknings år: 1927. — Född år ..... i .....

Upptecknigen rör

Sjukdomar	188, 195-199
Värtor	190, 197, 252, 255,
När det inte gick att få sweö	191.
Stanna hästar	192,
Tå reda på tjuv	200
Ättestlakt.	201-3
Avrättning	203.
Soldater	205.
Barn: Barnvatten, dop, skenva.	207-8.
Tomte	210, 259, 293, 330
Döt som går igen	211.
Dåligheter.	212,
Tidtal	292

Skriv endast på denna sida!

Nr 2301/72

1.65

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

745.

745

Småland 1927

Folkminnen från Skärstads socken, Vista härad, Jönköpings län.

Del II.

Bruno Söderberg.

(Forts. från del I.) sjukdom, men absolut inte Kvinsamma som de kallar frumunjuka nu för tiden. Den liknar den, men det är inte Kvinsamma.

Skärstad Ommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Arrendatorn Theodor Larsson, Trästgården, Bergheim, född och uppfostrad i Skärstad. Hans omkring 50 år gammal. (Sid. 188—Sid. 196).

Nya brunnen.

När jag gjorde dräng i bästa hem det ofta folk till Engdal för att få bort på nya brunnen. Det var en farlig värk i ingrarna som man fick av en liten vit mask. Den finns i bäckar och brunnar och flyter omkring i vattnet. Den ser ut precis som en tråd. När de kom till Engdal fick de en instörgås av kronon, och vad det var i den vet jag inte jag annat än på ryskeslag.

Folk sa, att han gick och plockade ormar, som han förvarade nere i stallen eller rättare sagt i ett litet rum under stallen. Och så skulle det vara hundtrack i också. Men vad de än var i ingången mig alltid hjälpte det.

Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Stolsten

Barrade man bort förr i tiden. Det gick till så, att man tog en liten kopparpanna med tre fötter och satte den jolen som var inne vid skaftet mest östat och vred ankyes. Då skulle den som hade stolsten fråga:

"Vad vill du efter?"
"Jag vill bort skeleget ja dej." svarade den som vred på gjorde de tre gånger och sen gick skeleget bort.

Skärstad sommaren 1927.

Vårtor

Jag vann bort genom att skaka lika många ärter, som man hade vårtor i en brunn och så skulle man springa under tak innan ärterna gjorde till bollen. Hann en det, gick vårtorna bort. Fast inte vet jag nu om det var det som hjälpte, men vårtorna försvann alla fall.

Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

När det inte gick att ja bort

Här i trakten trodde folk, att andra människor gå kunde ta "sanket" ifrån dem eller hålla så, att de inte fick något bort, när de än kärnade. Jag minns, när jag var liten i Pusta hade mor Petter i Pusta talade om, att Johannes i Trälsegården i Rudu fingrade det på honom. Det var sånt farligt liv därute i bladet om det. — En dag kom en granne till Petter in till honom, när han satt där och kärnade. "Ja, nu har jag suttit här så ova så länge, men det blir inget bort" och betalade sig på honom. Men han hade sina ärenden mera till Trälsegården, och när han

som dit frågade honom
Jöstås Johannes: "Vad jö Pet-
ter dåruppe?" Jo han talade
om att Petter hade sutkit
och kärnat på och så länge utan att ja
snör. "Ja han får väl sitta
där så länge tell med sitt kär-
ne" svarade Johannes, jö det
vär egentligen en skälm den där
Johannes som tyckte det var
roligt att höja med Petter.
Men den här gången kan
vär ja lika dum som Petter,
så han talade om vad Johannes
hade sagt. Och Petter blev
Jöstås alldeles vild och
skulle slå på Johannes, jö han hade länge
haft sina misstankar om
honom.

Skärstad sommaren 1927.

Skarna Nästar

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

I Gestra
hade de en dräng som
de så kunde skarna nä-
star nästan var som helst.
Ena dag var drängarna
där — jag var inte med den
där dagen, men de andra
pojkarna talade om det jö
dej sen på kvällen — mre
i Strands gruståla efter grus.
Och de hade ju hört ta-
las om och visste, att han
kunde mer än andra så
de så till honom: "Visa nu
om Du kan nå't. Ta och
skarna nästen jö en bun-
de nu när han kommer
från skär." och han gick
ut på någon och hade
sina konster och mister där
ett tag, och sen kom han

tillbaka till de andra i gruvhålan igen och sa, att nu de skulle de se, hur det gick. Rätt som det var kom det en bonde skörande, och när han kom till det stället, där Anders varit, stannade hästen. Bonden stannade på stunden och log brett, men han rörde sig inte. Till slut gick han av vagnen och gick bre gånger ansvyss runt skjutsen och sen satte han sig på, och då gick det. Men vad han hade på sig vid vagnen, det sig ju inte de på de var ända nere vid gruvhålan, men de sag på, att han gick runt ansvyss bre gånger, och att det hade stannat på det stället, där Anders hade varit.

vid vägen

och vad han gjorde hade de ju heller inte sett, men något kunde han, det är klart.

Skärstad sommaren 1927.

Gulost.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Gulost fick man om det låg en gulspricka över taket rätt över ens säng, och på man inte hade tvätt igen taket efter sig. En fick sjukdomen när en sedan gick och lade sig i den sängen på kvällen. Därför måste man alltid tvätta över taket efter sig. Likaledes är det förresten med en barnsäng. Man får aldrig låta den stå ogjord.

Jn di kan barnet dei sjukt, fast det ret jag inte om det bara är jn gulost.

Mot gulost skulle an äta nyp en "kåskalort" De brukade alltid ha den i "krösamos" (= lingonsos), jn det skulle gå lite lättare att ja ner den.

Skärstad sommaren 1927.

Underlöjtnant Ivan Elming Berghem, född i Skärstad. Ungefär 60 år gammal. Han skåller sig som synes symmetrigen förvlande. (sid. 197 — sid. 200.)

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Skorva.

Jn att bota skorvan lägger man barnet naket framjn en smedbälg och blåser på det. Osvikligt medel.

Skärstad sommaren 1927.

Vårtar

läste man ~~bt~~ bort jnn och det hjälpte oftast och var det enklaste medlet. Annars kunde man också knyta bort dem, fast det var jo besvärligare. Dr skulle

kunnas bröt med en ullbråt och så skulle man lägga tråden under en sten där den var uppriktad var vårtorna också borta.

Skärstad sommaren 1927.

Gulsot.

Mot gulsot skulle man ta in saffran.

Skärstad sommaren 1922.

Att muska kärringar just på morgonen är ovillkorligen elaka i alla synnerhet för jägare och fiskare. Det tror jag Jönsten själv på, så undrar jag om kärring när jag skall på och jaga eller fiska, när

745

der jag alltid det är helt enkelt inte lönt att gå da.

Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

om man råkade på en orm i sig — det fanns folk förr i tiden som fick det — skulle man ta ett stort fat med kall mjölk och lägga sig på magen och gapa över det så kröp ormen ut. Det var Gyde-Lasse talat om för mig. Han hade själv råkat en orm i sig i många år men blivit av med den på det viset.

Skärstad sommaren 1927.

Få reda på fjuren.

För att få reda på fjuren kunde de många olika metoder, men jag minns bara en nu. Då skulle man ta och stöpa bly i en kabelj mot vatten. Då blev det en sådan pjuga i vattnet, att man såg utseendet på fjuren. Fast man fick veta rätt god fasthet, tror jag.

Skärstad sommaren 1927.

F. d. lantbrukaren Anders Johan Johansson, Siringe.

Född år 1851 i Västergötland. H. vet helt visst åtskilligt mycket om gamla saker och ting, men efter fjorton dagars sjukdom och jag säges säga detta är även lidigt arbete med honom, måste uppteckningarna lämna honom åt sitt öde med följande magra resultat. Till en annan sommar hoppas jag dock på betydligt bättre resultat. (Sid. 201 – sid. 206.)

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Häxsalvet.

Ja, de får kunde inte vem som helst skaffa en häxa, för de ansåg det vanhedrande för vanligt folk. Det var förstås förbundet att de inte kunde använda köttet, som

745

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

slakningen var ansedt för sämre arbete. De hade de packaren eller brännaren eller hudragaren — det var olika namn på honom — till att göra sånt arbete. Den första hästen vi slaktade i Hulsingstorp, som jag minns, hade vi brännaren till. Det var under första tiden jag var där. Men sen tog inspektor Sandberg på Lyckås bort den sedan. Han kallade ner hela gården både bönder och torpare och där fick de skjälva till allihopa med att slakta en häst. Det var för att ingen skulle kunna skälla bara på den andre. Men det var två karlar som hade fått rida på att det skulle bli av, så de kom inte ner. Så dan därpå blev de medgivande istället och då fick de koka köttet till grisarna, för det var naturligtvis ingen som ville använda det. — Och efter den dan började de ju kunna slakta sina hästar själva sedan till mans. Numera använder de ju till och med köttet till människoföda, men det är då aldrig bra, så det ville jag inte vara med om.

Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

När Ville Tolv avrättades.

Ville Tolv det var man som stog skjäl garvaren i Gränna. Han var den siste som avrättades på

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Galgbacken i Gräsmo.

Jag var väl på där en 10-12 års pojke då. Han åkte skjuts ifrån fängelset i Finkångsing och hade en fångvaktare på var sida om sig. De stannade och åt frukost på värdshuset på Lycksås. Pastor Ekström - det var en religiös präst det - var med honom och skulle tala vid honom Jesus. Ville hade bott Gårvsmo pu en juldagen många gånger men ten hade aldrig hämnat Jesus tala honom. Men nu var han på Primodig i åker Jan och vikte sjelv mer kring Golgata på sig, när han skulle Golgatagas.

Och precis som kusken rullade av, rusade kärningarna fram med sina flackor för att få tag i bordet för det hade de skulle hjälpa mot skorva. De fick hade nästan var barnunge skorva för eller senare och då fråga den ena kärringen den andra om bit, så det fanns lika många bakmedel mot som det fanns kärringar, men jag kommer inte ihåg den nu precis. Men blod efter halshuggna var visst bra mot hudra sjukdomar också.

Skärstad Januari 1927.

Saltringar.

Ja, de gamla hade jä klockor men vi pojkar hade ältid saltringar istället. Det

fick solen skina in genom
en liten hål på den yttre
ringen så såg en sen på
en krans av siffror, som
angiver klockan var. Soj-
karna har väl fastät
sina gamla ändars skulle
han på se på en. Men jag
kan ha och göra en åtl
brunt vis likväl, ifall han
tycker det är rätt.

Skärstad sommaren 1927.

Fru Karin Söderberg, Hushållerska,
född 1886 i Skärstad. Bodde sist
uppteckaren. (sid. 207 – sid. 209.)

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Första badvattnet.

I badvattnet
ska man hälla eld eller
lägga i en brinnande kärl-
sticka. Så det gjorde jag i
det första badvattnet, fastän
hon mamma inte trodde
på det eller ville det. Och
det ska man hälla på med
ända till barnet blivit
tvått. Jag vet inte precis vad
det ska vara bra för, men
bra ska det vara.

Skärstad sommaren 1927.

Barn som är födda
på en söndag eller en
torsdag får mycket tjäten

och rådrut.

Skärstad sommaren 1927.

Dropet.

Saddrarna ska låsa efter prästen, annars kan barnet få svårt vid att läsa.

Dropatkut får man inte så ut sen det blivit nyckt utan det måste göras vid dagsljus. — På en del ställen gjorde de det, dog det i en kokelj. Det använde de sedan som botemedel mot vissa sjukdomar, utslag eller så.

Skärstad sommaren 1927.

Skorva

Det fanns

olika slag av skorva. Mot en sort, skavde de av av förrhandstag, en sko, liksi kläder eller så och åt barnet så inte men jag vet inte, vad det slaget hette.

Skärstad sommaren 1927.

FOLKMINNESARKIV

Sågverksarbetaren Nils Larsson, född i Skärstad. Ungefär 70 år gammal. (Sid. 210—Sid. 214.)

Sanute.

Den gamla käringen i Bönarp hade sondar, sa de. Och det var många som hörde, hur de krack (= kväkade) mitt i nätterna där. Sandblad som var gift med min moster berättade själv den sid av käringen, och han talade också om det. Den nedersta luten till vagn ~~som~~ i finstret över farstudörren (= farstun) var också där, och när en stack in handen där låg det pengar på förstenbräddan. Det var Sanute, som drog till sanne det. - Min bärfar hjälpte gärne dräng där, och han talade många gånger om det. Så mog talas det sondar, det tror jag då bestämt. Fast huru det än nu det vet så ingen, man hör åtminstone aldrig talas om några mufärder.

Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Död, som går igen.

Men där nere vid Bönarp fanns det gott om spöken. Det var en gubbe, som kodde där nere och vi sid efter sen han var död, var det en, som mötte honom nere i ängen. "Ja i all sin dö, skär du här Petter?", så hanaller han, vil-

het det var, kommer jag inte ihåg nu. Men när han sa Petter till honom försvann han och det blev ett förfärligt prat om det i byn. De trodde han hade något ovanligt, som han ville ställa till påtals. Och hade han bara inte nämnt honom vid namn, hade han inte försvunnit förstås.

Skärstad sommaren 1927.

Dåligheter.

Vid Lövelycka, där uppe på Hällingeskogen, sa de det fanns ~~det~~ dåligheter också. Gubben som hade bott där var död och det hade visst varit en oländig grubbe. Och det var på planering förstås på min far var ute på det en promenadtur han för lite sedan.

När jag som mitt på den där lyckan, på skumade kärlen, och det var läge i affären att få honom att dröja längre, hur han log på gubben då kräp jag — för det fanns folk, som hade varit ute på "skit" där förut, så han visste hur det skulle gå till — vid sidan av kärlen fram till huvudet. Han fick bara inte på några villkor sticka huvudet över ryggen på kärlen, för då hade det varit kört för honom. Och så lyfte han på huvudlocket, och då såg han en liten svart grubbe sitta där på huvudet under själva huvudlocket. Men då upptäckte jag

UMEÅ UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

bara tre gånger och då
fått man. Fast då gäll-
de det att hålla i kämmar-
na, ju då bar det iväg
riktiga tag ska säga.
Skärstad sommaren 1927.

F.d. järnvägsarbetaren August Magnusson Sirieye, född i Skärstad. Uppfar 75 år gammal, se även sid. 62! (sid. 215 – sid. 218.)

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Bosa-Ville.

När jag
var barn hette bosen ju
det när diskriket Ville, och
han bodde i Jattegunset
borta i Ölunda. Han skulle
slå katter och hundar och
skaffa hästar och göra
sånt där arbete som en
inte ville göra själv. Jag
tror han hade lön och så
något bestämt ju vad ar-
bete han gjorde.

Och hur han
hade blitt bose kan jag
också tala om. Det var
så, att han var befjänt

hos en fin herre, och en
dag kom det främmande
till honom, och de skulle
ha en hare till middag. Men
så hade köksa hängt den
så att hundarna kom åt
den, och de hade bitit hue.
och hon kom ut till bille
och beklagade sig, ja hon
vågade inte tala om att hon
hängt den på vårdslöst. Men
bille han tyckte, att det väl
lätt skulle vara hjälpt. Han
ut och slog ihjäl en katt och
flådde den. Och köksan an-
rättade den på bästa sätt
precis som en hare. De fina
herrarn lät sig väl smaka
och allt såg ut att gå bra.
Men så kunde inte bille
och köksan hålla tyst,
utan det kom ut på något
sätt, hur det hade gått

till med den där ha-
ren. Och det kom fram till
deras husbonde också så
de blev kyssa i ja där häg-
ge och bille måste er-
känna vad han hade
gjort. Till straff därför
skulle han då bli bose
eller pastare, ja se
det var ett väldigt
skamligt yrke, och ingen
som ville bli frivil-
ligt ja tas.

Oss barn brukade de alltid skräm-
ma ja bosen om vi inte
lydde eller så. Och jag
minns än idag, hur jag
hade sprungit ja honom
en gång. Jag skulle gå
hem ifrån Hov, och då
gick jag över bjärkedungen
där vid "Åttingen". Och när

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

jag kom dit, fick jag se Bosse-Ville stå vid ett björk och skava näver med en kniv. Han gick ibering och tog vara på såduet bekvä och sälde. Så lade det till varje som till kak och så. Han hade en väg på sin med stora vida näverplåt att det väl var så mycket. Han rådde med att bära, tänker jag. Men jag gjorde lika på det.

Skärstad sommaren 1927.

F. d. soldaten F. J. Höjd. Hulsingstorp. Född i Mo härad, Jönköpings län. Har bott nästan hela sitt liv i Skärstad och är nu 82 år gammal. (Sid. 219 — sid. 228.)

UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Om julen

I min barndom hade vi halm på golvet över julen. Men det tyder sen ändrat så de istället strödde på hacket ris.

Men julgran hade de ingen — undantagandes något herrskap — då, utan de skägte särskilda julaljus, kreppmaljus och så.

Julnatten skulle man akta sova vid ljus. Men så fort man vaknade på juludagsmorgonen, slickete

en det kjuset som brunnit under natten och låste ett annat. Det som en hade haft under julnatten gjorde en sen och hade till att bota vissa sjukdomar liss kreaturen med. Det skulle vara så bra till det.

Efter julottan skulle man tända om att komma först hem. De som kunde springa satte i väg att springa så knappt åkarre kunde köra om oss.

Skärstad Annaren 1927.

Midsommar.

Midsommardång var inte vanlig i mitt barndom, men ungdomen började ser mer och mer med det.

Skärstad Annaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Sallandssjuka.

Här de till första gången skulle man förläga ab dom var klädtrane de hade på sig och kasta på elden. Det skulle hjälpa, sä de.

Skärstad Annaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Mara.

Om de blev sjuka häftigt så hade mera fridit dom.

Skärstad Annaren 1927.

Segerlinna.

Då kunde skydda mot brane. Där en som var fäst med segerlinna, ta gäta kunde aldrig elden gå fram. och det var

jag då bestämt jo det var jag själv sett exempel på. Det var när jag var i ~~Bygnan~~ Bygarum 68. Då var det en jättestor skog-eld där och de arbetade så jättemycket med att släcka där, högg upp gator och så där som de brukar. Men då kom garvare Lindberg, som var född med segerlucka och som han kom, sprang han ett varv runtikring elden. Dit kom elden sen med men inte längre. Vi hade knuppit upp en gata bara ett par kvister bredd där han sprang men dit kom elden aldrig. Lindberg blåmatade de långa vägar sedan på skogseldar och så.

Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Mjölkdrar.

Om vad de tål att tjuvmjölka kor åt sig. När jag var pojke ute i Skerbo torpen var det en som sköt på en gång. Men det var bara två brända tjuvgetskickor kopbundna med sytråd, som blev kvar.

Skärstad sommaren 1927.

Löss.

Kaptén Almkvist på Ungnäs (jag var kusk hos honom i mina unga dar) hade fått löss av en pinska. När han var pojke, hade han skällt på en pinska och visst sagt, att hon var lusig. Men då hade hon svarat: "Det är jag inte,

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

men jag ska säga, att du bör det ska du se." Och han blev det verkligen också och fick lida så förskräckligt utav det hela sitt liv. De finnarna, som gick på den tiden de kunde mer än andra. Det säger, att en finska ska gärna tillsammans med gamle Kayen i staden. Men det vet jag ju inte, om det är sanning, men/berättas skulle vara, det är de säger.

Skärstad januaren 1877

Sökt skatt med penger.

Där borta vid Fiske-berget ska ju de ha sökt en skatt med penger. Det ska ju gå och ta upp den, men man får inget säga sen som gått ner och ändå fått en att gå upp igen. Det är många som haft denne andre uppe vid backkanten men så snart något, så att' han gått ifrån dem. Det var de första åren jag hade torpet där borta. Vid Fiskeberget, de så att det var två som skulle gräva och ha upp denne. De hade namne något uppe, men då kom det en katt lika stora som en kalv och gick efter dig och frågade om det var bäste vägen till Gråmna. Då kunde de inte säga utan kastar skapp mer igen. Men finge en upp den, så hade en rov, så en redde sig till bödagar. Åhuistone jag som är gammal och har

Jenrion nöt
Skärstad sommaren 1927.

Idrottslekar.

Vad vi lekte i min ungdom! Ja, det var olika det. Det var "Ta upp i barnpärm", "Gåsa leyken." Och så skulle vi springa med vattenhinkar på huvudet eller i påsar. ["Ta upp i barnpärm" går till så, att den ene lägger sig raklång på ryggen och den andre ställer sig över honom, fattar om knäna på den som ligger och försöker lyfta upp honom.]

Skärstad sommaren 1927.

Tröskning.

Ja, det

fick en fästis på slagfröska. Det var minsann andra tider då än nu. Det kunde man vara: ensam [redacted] på, hur fyra eller sex. Det var likaut som.

Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

Man hade aldrig fallriken på den tiden i vardagsdag utan det åt allihopa ur ett stort fat mitt på bordet. Var och en hade sin sked. Här vaska Rydin var kommunalen i Bergsjön, så gick han alltid ikring i stugorna och hälsade på folket. Och ville de så så fram en fallrik till honom, säjer han att han vill inte vara så'nare karl, än han

687

kunde ju äta ihop med de andra. Den var ju så enkel och folklig den prästen men ju var han omtyckt också.

Skärstad Ammaren 1927.

F.d. lantbrevbäraren Klas Svensson, Fallebo föddt i Ölmstads socken, Vista Gärde. 74 år gammal. (Sid. 229 — sid. 239)

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Näcken.

Min pappa, min fäste pappa vill säga också alltså om att Näcken var nere i Rådsjölen. Vi brukade gå dit och ta gäddor. Men när han började spela, var det bäst och ge sig därifrån.

Skärstad Ammaren 1927.

Göjning völl noten.

Vi var ute och dog not uppe i Bunn en natt. Rätt som vi dog var det någon som

hål uten och vi kunde
på inga villkor rubba henne.
Men så var det någon
som någonsin vågat sig på
Pjäla och då släppte det på
en gång. Det är klart det
var ingen annan än den,
som vållat uteen, för vi
hade ju dragit ut där så
många gånger, så det visste
vi ju, naturligtvis det var där.

Skärstad sommaren 1927.

Den "hårde"

Det var
uppe i Brunn-sjön det med.
Vi hade satt nät där vid
stranden och fått den det
var hörde vi ett jämligt
plaskande och lir inåt
stranden, till och så såg
vi en obarmhärtigt stor
och jul fick fäsa upp huvudet. Och så blåste den och
satte iväg utåt sjön och
gick rakt igenom nätet så
det var ~~så~~ alldeles nytt
och skarkt och det dånade
och ~~och~~ böjade i hela sjön.
Vi trodde först vi såg en,
att det var en gädda, men
det var minsann ingen
gädda. Det var den hårde
själv.

Skärstad sommaren 1927.

FOLKLIVSARKIVET I LUND
FOLKMINNESARKIV

Troll.

På ett ställe
hade de förskräckligt kalas
varenda dag, men det
hjälpte inte, utan det såg
ut som jolket inte hade
någon nytta av den goda
maten. För de var lika

magra och eländiga ände.
En dag var en präng ute och ärjade på ett gärde intill ett högt berg. Då hörde präugen inne i berget hur de skreke: "Var är min katt? Var är min katt?" - "Var är min katt då?" ropade präugen då. "Du ska få ha farfars metarekatt," på det inne i berget och ut rullade en stor kattäracksare. Präugen tog katten på sig och när han sen kom hem och skulle äta och kom in, så hade det satt fullt med fotlycka- or kring bordet och åt upp den goda maten. Då jättarna de varit folkit andist var lika utgjort. - Men de- korerade över alla dörrar och vid ingången, och så kan de ha kvar välsignas maten. Så

sen fick de behålla maten där.

Men nu har åskan slagit ihjäl alla jättarna och nu har jättarna folket blivit så uppfyllt genom bud ord och profetiken, så nu tror inte de på sånt. Det är väl det jättarna, för det är inte roligt att komma ihop med sådana.

Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Det var, när jag var unger och gjorde till flicka. Jag gjäute präng på den tiden, och flickan hi- hette Tilda, var piga hos en annan bonde. Min husbonde visste om, vart jag brukade gå och vilken väg

me' Jönkås, så han varnade
mig, ju han hade varit
ute ju dåligheb där just
men jag var aldrig rädd,
utan jag gick i och jag såg
aldrig något. Men på en
kärlegskrälo när jag kom
som vanligt, så grasslade
det lite i några buskar, som stod vid vägen. Och
så drog de ett långt, svart
järnstål tvärs över vägen.
Det såg ut som en lång
sågeblock. och sen brakade det inne i skogen, så
det var inte "vetligt". — När
jag sen kom in i köket till
Tilda frågade jag bara just
om de hade eld, och så gick
jag och rörde i ärn, innan
jag sade om det. Se annars
sköt man dit ejuk. - Och så
frågade jag Tilda, om hon

inte skulle följa mig hem,
men det tordes hon inte.
Jag stannade hos henne som
vanligt till fördegsmorgnen
och då gick jag förbi det där
stället igen, men aldrig
såg jag ett diygg varken av
skorken eller några kull-
blåsta träd.

Skärstad sommaren 1827.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Gastakramning.

Både Helga
(hans hustru) och jag har
haft ont av det flera gånger.
Men det är bara lite att
klappa eld innanför linbygget
eller skjorta, så brukar det
hjälpa med det samma.
Hur det yttrar sig? Jo, det
märker en att. En blir sjuk

häftigt, och det känns som
om en skulle till att kräk-
kas. Skall vi behöva gå ut
någon natt blev vi alltid
jättaberamade. Helga blev så
illa däran en kväll, så det
var knappt hon kunde ta
sig in. Men nu har vi
alltid Jenica-hyttan med
oss. — Och en kväll på
hösten, när jag hade gått
med pasten och kom till
Billingebackarna, blev jag
så sjuk så jag knappt orka-
de hem. Men sen dess
dan bode jag alltid en ask
tändsticker och en kniv med
mig. Så får det inte gå en
Skärstad 8 mars 1874.

Virvelvindar. "Värvindar"

åker jag aldrig på jobbi
utan än spotta åt dem.
Se, då är det inte far-
ligt. Annars har jag fått
ont av sådana riktigt
flera gånger. Löv och
blad och allt möjligt
följer med dem. Det
är den "dåliga" riktigt
i dem. Men spotter en
dara ~~på~~ på dem, blir
en inte sjuk.

På sommaren
på det jämnaste inget,
vad man träffar på.
Men om hösten och vin-
tern är det inte så farligt
att bo så här inne i skogen.
Det blåser och suser.
Jag skulle gå mer till
Bönarp efter mjölk en
kväll och när jag kom
mera i deras ängj, famns

Det inga möjligheter i världen för mig och hitta gifvet. Det val någon som skulde bry det för mig. Men då ren jag på en kändstiga, då då kände jag igen mig med detsamma. Jag var inne till gifvet men kade inte kunnat hitta det i alla fall. Så där nere är inte ~~grunt~~ grunt och så ska säga.

Skärstad sommaren 1927.

Men i min ungdom dansade vi och kade roligt. Det gör inte ungdomen nuförtiden. Det var då inget farligt i det, bara roligt. Vad vi dansade för någonting? Ja, det var mest vals och polkettor.

Några kunde några andra med men mest var det som sagt vals och polkett.

Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Sömmerskan Sofia Lars Lugnet, född i Skärstad och 60-70 år gammal. (Sid. 240 - sid. 243.).

Klädedräkten.

Under Justan skulle de ha blåruligt kläde, när de gick till kyrkan och ta på sig ett vitt, när de kom fram.

Läsbarnen skulle ha mössa och vitt skynke vid dörrarna. Vid natt-vandringen skulle de ha vitt förkläde.

Skärstad sommaren 1927.

Julen.

Jag minns den tiden de hade talan på golvet, julhalm.

När de ritade in genom fönstret på julafton, fick de se den huvudlös som skulle dö under året.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Skorna skulle på julaftonskvällen ställas med tårna inåt rummet den om de bade vänt sig på till morgn, skulle då under året.

På ett löst anteckningsblad lämnade nyttesskolaren följande historia. Berättaren är döde okänd, men historien påstås på sammanhanget skull in här.

På ett ställe bytte

638

Prästen om kandens flicka, och hon trykte om honom. Men bonden ville inte låta dom gifta sig, för Prästen var för fattig. Men på julaftonen gick Prästen i kring och vände alla hona skorna utom flickens och sina egna. Så på julodan kunde bonden ändat sig för eftersom de skulle få alla hona utom de några så var det ju bäst att få gick varandra.

Skärstad 1927.

Barnfödsel.

Här en barnunge födde, satte de in en gyttja, men den kvävdes eller sov över hörren. Den fick ej bort-

lagas, för än barnet vuxit blivit döpt.

Skärstad 1927.

UPPSALA UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Följande meddelat av folkskolläraren Olof Lagerlund som först det talo vid barnens lekar på skolgården och dels vid samtal med äldre personer. (Sid. 244 - sid. 254).

Räkneramsor.

Ene, bene, kuse, baff,
du skall åta kiva kåk
på denna gång. Adam,
Eva, ut.

Eskile, deskile, kuntam
kuntam, simili, maka kobili,
kaka, attili, kattili,
kås.

Ett: två bad mig gå.
Tre: fyra log jag hyra.

Fem: se: plocka gäss.
Sju: åtta gå på plotta.
Nie: tie: slipa lie.
Elva: kalv kunna tolv.
Dretton: fjorton plockade kjortron.
Tretton: femton betalade kjortel.
Fjuttan: attan piskade kuttan.
Nittan: fjue kelädd jag bruc.

UPPSALA UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Ett två bå mej på
Tre fyra bå mej bia.
Fem se plocka gäss.
Sju åtta vattna bocka'
Nie tie slipa lie.
Elva kalv sopa golv
Dretton fjorton beyla skjortan.
Tretton, femton sta på kåpetra'n.
Fjuttan attan på på trappan.
Nittan fjue sol i skåle,
mat i grue.

Aska Rauka Dia drek
skatt eller Fyra Fem eller sex
mina mata kästen på
Stalla Fyra kärlen på
Disp, Disp dia Dana
Renapp itt.

Vit räkning på knappara
i en rock:
Nypa, napa, dubba
knappa', ärligt köpta i en
bod.

Bro, bro, bränna
klockan ringer dra.
Rejaren slår på sitt höga
slott, på svart hon sit så
vit som snö. Falle, falle
krigsmakt. Den skalls
vidna? Den som faller
i den svarta graf.

i Skärstad

247.

[Under upptecknarens skoltid användes denna ramsa vid en lek som lektes så: Två av deltagarna, (ledaren)
ställde sig mot varandra, räckte i varandras händer och lät den uppkyftade allt under det de övriga lågade genom "valvet" under avsjungandet av följande ramsa. Då de som fick gripa ställde ledaren händerna, och fick således fast en av de andra. Denne ställde sig genast bakom en av dessa, näste som blev fast bakom den andre o. s. v. Tills alla voro slut. Därpå dragkamp mellan de båda lagen.]

Skärstad sommaren 1927.

Alle små Gubber på Kringen.

Alle i Lundby hade e' get,

Ho' va' narken schwucken eller
jet. Kan klack'na, blo'n
raun, jeuttan kauner i en
spann. Ja kom lilla Larva
och skulle göra korvá. Och
då kom lille Ursa och skulle
kåja spete. De små barná
låg i ugnen och glytte, och
då stre sprang ut och in
och slog sig i ăuden med en
korvaskiken.

Kärstad Jonnaren 1927.

Påskaben.

Brukade skrivs med Julka
runn som undskrifter. Det
gällde ju mottagaren att gissa
vem som skickat det och åt-
minstone skicka ett tillbaka.

Jag satt i mitt kök
bland Damm och rök.

Och klacket var klack'et
och grannen var skacket.
Och jag måste bort till Rosvare-
Vret
att fröyta mitt bren med
brinalort.
Och när jag kom i den stra-
Vorten
stog jag näsan mitt i
lorten.
och det fägnade mej.

Skärstad Jonnaren 1927.

Öster när och kärnipa kåka
börja med stenn och sluta med
Vöta.

Höstnatten och barnasjatten
(= Hjärten) är ingenting att lita
på.

Sommerrenäss skokar

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Och julen bräcker.
Sommersässe bräcker och julen slacker.

Fredagsråder är söndagsråder.

Aprilsnö är så gott som påragå'.

April vät och maj kall fyller bondens ladda all.

Majregn i året, våter hela året. (som gäller om första regnet i maj månad.)

Tretton vecker efter första midsommarafton, kommer våren.
Skärstad sommaren 1927.

När luren är nattagammal har ho' barnbarn.
Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Första natten man ligger på ett främmat ställe skall man räcka gränsstenarna och fästerubbona. Det man drömmer sen på natten slår in.
Skärstad sommaren 1927.

Midsommar.

Midsommarafton skall man slå en äggvita i ett nattenglas. Så kan man se av figuren som den bildar i vattnet, vad ens tillkommande kan yrka.
Skärstad sommaren 1927.

GAT

Mat närker.

Man stjäl lika många ärter, som man har värkn, kokar dom i en brunn och springer tillbaka till det stället där man stulit dom. Dömer man dit innan ärterna stinkit, försvinna värkorna.

Annars kan man låta ett lik ha på dem med vanten. Då har liket lönt om.

Skärstad 6 mars 1927.

Dagarna i påskveckan

äro:

Stora måndag.
Vite tisdag.
Dömmels onsdag.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Skäre torsdag
långe fredag.
påska lördag.

Skärstad 6 mars 1927.

Den som kommer vid ett hörn av torsk får en vän förnär.

Skärstad 6 mars 1927.

Tröskning.

Slagan säger:
när det är en som tröskar
rock, rock, rock.
när det är två:
rock e pås, rock e pås,
rock e pås.
när det är fyra:
rock e pås e tu par vanta
rock e pås e tu par vanta

rock = jäla = tu par vantar.
Skärstad socknarna 1927.

När vinden vänder
sig, får man inte gäna
några grimaser, för då
kan man bli ful.
Skärstad socknarna 1927.

Småskollärarinnan Anna Blomquist

född och uppfödd i Skärstad. Lärt sin 6 år.
(Sid. 255 – sid. 260).

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Läsgredyen

På läsgredyen skulle de lägga så lite snett som möjligt. Saken till den kan brukade de lägga i järväg.
Skärstad socknarna 1927.

Mot vårdar

Maria i Holken hade förskräckligt många vårdar när vi gick i skolan. En dag kom hon och talade om, att hon hade [illegible] en jäskbit uppe i västergården och smörja

värkorna med den och så
lägger den under en sten
när den inte ruttnat
bort skulle värkorna och-
så vara borta.
Skärstad 8/11 1927.

Om två personer
samtidigt ta i en dörr för
att öppna, dras den ena
ut den andra, d. v. s. han
kommer att dö innan året
är slut.
Skärstad 8/11 1927.

Om två besvärliga perso-
ner möter utan att känna
igen varandra, skall den
ene dö inom året.
Det var fänomen-
märkvärdigt med det. En-

den av de två
kom där innan Kerstin
Ugerlin dog, såg Kerstin
Lagerlund Ugerlin ute på
skärstugången utan att kän-
na igen henne.
Skärstad 8/11 1927.

FOLKMINNESARKIVET

Uppstickerier

Om en uppstickerier utanför dörren,
betyder det, att någon
skall dö därinne. Den
stickerier: stå vitt stå vitt.
Skärstad 8/11 1927.

Hicka at vänskapen

Man skall aldrig
ge någon en nål, för då
hicker man at vänska-
pen. Men måste man ge
någon en, så skall man

skicka till honom eller henne att tag, så gör det ingen skada.

Skärstad sommaren 1927.

Knäppa bränsvin.

Det betyder, att man får åker om man drar på sig kläderna avigt eller knäpper bränsvin.

Skärstad sommaren 1927.

Man skall äta ur att maten är att det skall bli vackert väder.

Skärstad sommaren 1927.

Hon mångårt

Litet väder och liten mångård efter väder

Sofi i Åkerhomstorpet får när de berömde ~~dir.~~ dir. S. så jämförelsevis: "Nytt vin och lella avtrucket." [Uppteckn. säger sig synnerligen tvivlande angående formen "lella" då han aldrig hört den i dylikt sammanhang.]

Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Tomte.

Det var en av pigorna hos gamle gästgivaren i Råby, som kom ut till lagården en kväll. Då såg hon, att det satt en liten pojke på en stork där. "Sitter du där bommens lelle?" sa hon. Så (sades) kallade folket i Råby gårdstomten bommens lelle, men var på den minsta av barnen

där. Men ingen fick
något svar. Den på ut-
den blev som så förskräck-
ligt sjuk. Det var som-
den som vade sitt.

Skärstad januari 1927

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

F. d. soldaten Johan Munter Ekeberg och hans hustru Augusta. Båda äro infödda Skärstadbor. Augusta är 84 år och Johan några år yngre. Vad de berättat har här satts tillsammans då det av dem skall vara ganska svårt att skilja det åt, bl. a. därför att den ena av dem börjat berätta en sak, som den andre fortsatt. De allra flesta uppgifterna kan således sägas ~~hans~~ hamna från bägge tillsammans. Självklart är dock att de allra mest typiska barndomsminnena berättats av Augusta, och t. ex. soldathistorierna och pjäskarlhistorierna av Johan.

Dessa båda var helt olika vad det berört de som lade bäst fast på sig av den som upp-

göres av undersökand och de som lämnade uppgifningarna med den allra största noggrannhet. (Sid. 262 — sid. 320.)

Klädedräkten.

De skulle alltid ha mörka huvudkläden i Jacktan. Men annars var det inte så noga om de inte hade någon sorts silkesscharf — som de brukade ha till kyrkan — så hade de åtminstone mörka näsdukar och aldrig annat än svarta klänningar i Jacktan.

När de skol brud eller gick till nattvarden hade de vita kläden. Men då hade de ju ett stycke de kallade och så däröver

"grötamössa". Och så till sist en allsamman ett stärket vitt kläde. Moms grötamössa var klädd med blått sidenmen annars hade de väl olika modeller.

Skärstad 1927

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Tideräkningen.

Ja, vi talade om nattvarden. Till nattvarden gick de fyra gånger om året, en gång i var räpp. Det fanns fyra räppadagar de var alltid på Det 25, men så var det en räpp som var åtta där längre än, men jag kan möjligen komma ihåg vilken det var.

Skärstad 1927

Kyndelsmässodagen var
den första julidagen på
året och då fick en litet
bättre mat.
Skärstad sommaren 1927.

Första söndagen efter
trettondedagen kallades
barnaskeesöndagen, då en
fick äta upp det sista av
julamaten.
Skärstad sommaren 1927.

Den fjorde söndagen
efter Heliga Trefaldighet
kallades sättesöndagen
då skulle de alltid se på
de nya potatisen och äta
färska potatis.
Skärstad sommaren 1927.

Den första sommardagen
var Vårfrudan (Vårfrudagen).
Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

På Urbanus, den
25 maj, skulle de så linet
och då skulle de ha jula-
brödet och äta, när de
hade satt linet. Men
det gjorde vi aldrig hemma,
men de som var gamla,
gjorde det i mitt barndoms
hem. När jag gjorde på H. Lund,
skulle de alltid ha julabrö-
det den 25 maj.
Skärstad sommaren 1927.

Lägga sig vid dagsljus

Vårfruafton
skulle en lägga sig vid

dagligen. "I Gisan kvall och sva till Michelsmäss" brukade de säga.
Skärstad sommaren 1927.

Där var det en bestämd dag – första maj eller första juni – de slåtte vall och då skulle de alltid hjära komma på kyrkan och stugan.
Skärstad sommaren 1927.

Kristi Himmelsfärdsdag samlades all ungdomen både Berghems och Kalla, och skalade visperis. Men det blev inte mer skalat vill jag lova. Men roligt hade vi och det var väl meningen med hela lis-

ställningen.
Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Långafredag.

På Långa fredag skulle en upp innan solen gick opp och ut på andras ägor efter björkris och piska dem med. Det gjorde de alltid.
Skärstad sommaren 1927.

Lucia.

Lucia firades aldrig här, men vi brukade "klä" ut oss till "klosterbrudar" och gå ikring och sjunga i gårdarna då fick vi alltid något av dem.
Skärstad sommaren 1927.

Julen.

Till julen skulle de alltid hugga julagrova. En lä grovan (= fördjupningen i marken vid de gamla öppna vinkelgjärna) full av jin björkved, som en huggit med "jänuskera". Det var som det hade varit sagat, men de hade ju knappt några sagar på den tiden.

Skärstad sommaren 1927.

På den förgpoten som var mellan de bägge förrarna i stugan (den som kom från farstun och den som kom från köket) hade gubbarna sina rökdosor och tämmerviskon.

Värdepapperna hade

de i lundalådor (= lösmunlådor).

Skärstad sommaren 1927.

LANDSMÅLSARKIVET
FOLKMINNESARKIV

Bröllop.

Brudem och brudgummen skulle alltid ha pengar i skorna vid bröllop, för att de skulle få gott bröllop. Den varan, dom fick den av gästerna, som kom av dom skorna.

Skärstad sommaren 1927.

Så kraften ifrån Gus.

Här på Gästa på St. Lund så fröjkarna där för Amerika och en av drängarna var med och skjutsade dom upp till Fracrum, för de hade ingen

järnväg här på den tiden. och han hade bara en liten häst men han hade fått på sä alldeles bort tid, så de kunde inte begripa hur han hade kunnat åkom hemma i lagård ett ställe och arbetade så mycket lackade av dem. Han lag krafter ifrån dem istället för ifrån häster.

Skärstad sommaren 1927

Ingen kordo åka bort just utan att just ha ett i den. Annars kunde de jaga bakat på en. Så på den tiden fanns det ingen processjet som nu utan en brukade ha dricksjet och så gjorde en från ena gården till den andra. Men var

det då någon gång en inte hade så brukade en åka av grannen. Men Isaks hustru i Lekarebo ho' åkade ingen bort, utan skulle de ha av henne så fick de köpa. Hon hade sen skilling kvarteret för dricksjäsken.

Skärstad sommaren 1927

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Jättestenar.

Ja, det finns det ju lite varstans här i markerna. Det är vanliga stenar som ligger åsa. De kallar dem för jättestenar, ja för så de att det var jättar som kastat dem.

Skärstad sommaren 1927

Jättar.

I Boaberget i Bergsen bodde det jättar de brukade komma dit till Östergården och låna bröd och lämna igen med vad det behäfftar.

Skärstad sommaren 1927.

Hack-Eva.

Har man hört talas om Hack-Eva? Det var Västgöta-talet om när jag låg där och piskade. Hon bodde på Hackeberg kulle och hon hade förordnat att var karl skulle ha fått sitt så mycket just som han själv hackade upp och sådde en nåve korn på. På det viset har alla karpar upp-kommit, just så Västgöta-de har bara börjat med en nåve korn allihopa.

Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Sjöfrun.

Det ligger en sten, de kallar Lohall i sjön (= Vättern) borte vid Öla- (= Ölands eller by i Skärstad) bergen. Där har de gamle sett sjöfrun när hon satt och kammade sig så gnistrna från.

Skärstad sommaren 1927.

Nicken.

Den ligger det en nästan likadan sten mitt emot i Västergötland, som heter Stake Sten,

och där ha de sett Nicken. Och hur det var så tråkigt dess visst Nicken och gjöra mitt för Wäsbo slott vid sörudden. - (södra udden av Visingsö Wäs slott)

Skärstad sommaren 1927.

"Hade det roligt" sa' Sibbe när han skjutsade käringa' i lövlasset, så alltid västgöta! - Sibbe o och hans käring var ute och höggo löv och då skulle käringa va' uppe i lasset och Sibbe höva upp. Men vagnen kom i gång ner för en sluttning och käringa' i den första. Så tog Sibbe till att springa efter och vere i backen knötte han en gesäll som han fråga'e, om han sett till lövlasset med käringa'. Jo, det hade han nått. "Hade det roligt" sa Sibbe och sprang.

Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

"Ligg där di ko dä" sa Jappes. Det var en kinckt på Skillingaryd som kommit upp med det talesättet, och sen så vi det alltid ifall någon råkade snubbla och falla ikull.

Skärstad sommaren 1927.

När solen gick ner brukade vi barn däheme alltid säga: "Nu har Siggarp-käringa' fått sag i sola." Vi frodde till att börja med, att hon drog

ner den med sin krycka. Siggarpa'kärringa var ju jämt reeten känd för sina kusskrier, så den var mästan alla bå' stora och små, likt lömska på.

Skärstad sommaren 1927.

Vad vi roade oss med! Ja, å vi seglade slutt å, ej det kunde vi då hela söndageftermiddagen på landsvägen utanför vårt. Det gällde att gissa om det blev gubbe eller klöver. - De talade om att det fanns sådana som skiftade ihop två pengar så att den blev likadan på båpe sidor. Då det visst kunde de ju alltid ha den kuelet.

Skärstad sommaren 1927.

bi brukade "banka" med på den tiden. Det gick till på det viset, att en slog till pengen, så han vände sig.

Skärstad sommaren 1927.

UU UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Säga upp rättor.

Man kunde säga upp rättor så att de var komna till att ge sig iväg. Man skulle få säga, vart de skulle gå. Och då sa de alltid till en grusbacke eller så, där de inte kunde göra någon skada. Sin kunde de lilla hundrade ihjälträlla rättor på såna ställen, påstod de.

Skärstad sommaren 1927.

Skall den första ärlan
en dag, satt högt på tak,
skulle en på långt liv.
Skärstad sommaren 27.

Man fick mycket
snör, om korna fick blåst
på sig, när de stäppes
vall.
Skärstad sommaren 1927

Drömmunkar

Det
skulle man vara fre som
bakade fre stycken. Alla
fre själves åt och ingen
fick kala, sen solen gått
ner. Vi åde 3 matskedar
salt 3 matskedar mjöl och
3 matskedar vatten i dem.
Alla fre måste hålla i

skeden, när en körde ihop
det. Och på den en
förstig av det, och den som
gav en vatten på vatten
i drömmen den skulle bli
ens tillkommande. Jag för
min del drömde om pojken
på stället, där jag tjänte,
men kan ändå det ju
inte. Och de andra tjänte
flickorna drömde inte, för
de rådde inte med att
äta upp ~~dom~~ munkarna,
för de var ju salta och
otäcka
Skärstad sommaren 1927

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Lekregler.

Ifrån den
vi hjulra till något ställe
till lekregler. Innan vi
vi ihop till kaffe och

och smådröd. Jag minns en gång det var lekstuga på Hulda. Då röjde de ut alltings så en fick plats att dansa. Den började på predagaftn och höll på i ett stråck till söndagskvällen eller ju omkring kl. 10. till måndagsmorgon. Där dansade vi och gjorde lekar. Vi dansade Dals polkette, Bleking och mazurka. Men jycka blev så förskräckligt full mot slutet.

Jo ibland brukade vi sjunga också Jönköp. Där den stora lekstugan var på St. Lund sjöng de inget annat på kvällen än: "På blomsterklädd kulle satt Hjalmar och knöt om sina bruna bragder en gång. Liljornas kalkar och rosornas blad sig bugade djupt för hans sång." Men någon annan visa kunde vi ej Jönköp men jag kan inte komma ihåg dem nu.

Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

På marscherna brukade vi sjunga den här: "En jägare gick sig att jaga uti en lund så grön. Där mötte han en jungfru så fager och så skön."

Skärstad sommaren 1927.

Våra fjädrar brukade dala om, att de gick ihering och sjöng sina lekstugesånger. Men

så var det aldrig i vår
tid, utan då fick var
och en betala för sig själv.
Skärstad Ännaren 1927.

Vi brukade förr
samlas och dansa uppe på
"Grönegången" (= en plats i par-
ken kring Lyckås slott). Där
Håkan Gårdare var främst
här som han ser sin
"grönegången" med bibeln
under armen och skulle
läsa för oss. Men det gick
ju inte för honom, för
flickarna gav sig då efter
honom, så han fick gå
hem igen med oförrättat
ärende.
Skärstad Ännaren 1927.

Horepiskaren.

Han skulle
piska sådana, som fick
barn i förtid. ~~et~~ Han var
visst mera ifrån Grem-
boholm. Han gick i kring
och log upp sin lön, en
krona åt eller vad det
nu var han skulle
ha.
Skärstad Ännaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Mästerman.

Den som av-
rättade folk fick också
i kring och log upp sin
lön. Han kedd skenck,
men så gick han Påskön
något så han skulle kol-
kunna leva. Men det
log honom så djupt att
han slog trumpen till

att på avsked.
Skärstad sommaren 1927.

För skulle ingenting och kroppen ängna var jag på badplatsen i Bredaryd, där de plaggar ner av sig själva. Och det var ändå alldeles vid landsvägen. En kusket från Skärstad, som hette Bret, ängde där på det viset. Han var sportsjuk på sig ingenting så han mördade ingenting.
Skärstad sommaren 1927.

Helgmålsringningen.
När det ringde helgemål, så man alltid av sig måndan

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

och lägte sitt Fader Vår.
Skärstad sommaren 1927.

De låg alldeles ingenting för. Just emot Prästgården där vid kyrkan låg en stor sjuga, de kallade Källsjuga, den var för skjutspolk förstås. Där var bänkar runtikring vägarna och där fick de så mycket bränvin de ville ha. Och där stannade gubbar och åkte och kom inte hem från kyrkan förrän på tisdagen. Ja det gick min far så och många med honom förstås. Ja han var inte ensam om att tycka om bränvin minsann.
Skärstad sommaren 1927.

Det var mindarm andra tider då. Jag har varit ute och dikat och fått gödsel, men sätt en pojke till det nu, jär I. Se hur det går. Det skulle aldrig duga. — Då använde aldrig Prunkum-merna några Kalosanger. Jag minns, jag stod mera vid Laudefön och klappade byk på kröken och kjolarna var alltså så is ikring mig. Och så till på köpet bar ända till midjan.

Visserligen fick en plikt att, men vi hade ju såsom mycket roligt på vår tid som icke ungdomen har nu. Det har faktiskt ingenting annat än på till skvallerbuset på dansen och leka får de ute,

om de äro ville. Så jag tala-gar inte.

Skörstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Slåttergille och Skjalagrök förade de här, men inget annat. — När en höjd det sista lasset på hela slåttern, så en att en dag kunde, men några uppdag med det har jag aldrig varit med om eller hört talas om.

Men på slättergille har jag vakt hos Hanses farmors bror. Där arbetade vi till klockan tre på natten, och så fick vi vider gröt och smörgås. Nej inget kaffe. Sen lekte vi till långt fram på morgonen.

Likadant var det när de körde hö. Då körde vi det på mätterna, och då hade vi roligt som alltid när ungdomen kommer i hop.

Skärstad sommaren 1927.

Klockare Rendahls knappar.

Ju har det skett, då mycket och mer om Almsta kyrka, men de har inte skrivit om, när klockare Rendahl spikade upp kyrknappar på kyrkedörra. Jo han hade fått sex knappar i hästsko när han tog upp sin lön, och då blev han rasande och spikade upp dom på kyrkedörra till deras skräck, som i Psalten

han gett dom och androm till varnagel" som han sä' fe' huetru sin, när han had' lomm att han inte skulle gnia det.

Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"Rågen skall så vid sin tid men vårsådden när det blir tjänligt" säger ett gammalt bondspråk.

Skärstad sommaren 1927.

Rågen säger: "Bädda under mej väl. Höjer på mig för jag själv."

Skärstad sommaren 27.

Att fiske

Löjenäti satte de ut mellan den 14 och 15 november och när de behandlade den yttersta Ömen i kyrkai skulle all bråten vai i sjön.

Måndagen efter första adventssöndagen var fiskemåndag och då mast en alltid den likaste dräa.

Strömmingai skulle vai i sjön eller dygn före jul, St. Lucia.

Att de kunde stjäla en fisk från den andres fiskredskap fick han som skal den andres fiskelycka också.

Skärstad socknaren 1927.

"Sist på kläi kvarn fösta morgonsgen."

Skärstad socknaren 27.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

"Bå med grisaspen"

Det hade de för sig för att de skulle gå med grisaspen. Han skulle lämna ett ben på vart skälle, och då skulle han likom i stället ha en sup. Och i en grisaspe ska det vara brettisbå ben och si fick han väl lite övermod på någon skälle så han fick lä på han klarade sig åi den dan och dan därpå.

Skärstad socknaren 1927.

När Dr. Almkvist
på Säby var präst här,
höll han ordning i bö-
nen. Så läste han upp
alla kvinnor från predik-
stolen, som var med barn
när de gifte sig. När det
kyste för om Mette det
"beskedliga" N.N. och de andra
som var ordentliga kallades
"pedersamma" N.N. Men hade
de då gingit för länge, så
de sagt, att de varit ordent-
liga, fick de plikta en
kanna öl till kyrkan.
De märkte ju han, när
de kom och anmälde första
barnet.

Skärstad sommaren 1937.

Thelins brita i
Rommeryr tog aldrig en grön

åt tiggare utan att fråga
hennes och ha eld över
hennes. Det var för att
de två rädda folk kunde
fingra tvealuten för
dem.

Skärstad sommaren 1937.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Tomte.

I Ingeryd hade
de tomte. ~~Och där~~ De hade
skiftehjälp, och då talade
de om hans tomte. Och då så
en flicka att han kan
få inget uträtta, om än
så liten. Men hon blev
så sjuk, att de knappt
kunde få henne hem
en gång. Och det var
försåtet för om hade sagt
så ont honom så mog
kan de, fastän de inte

är så stora.
Skärstad sommaren 1927.

Näcken.

I Strömsholms-ån fanns Näcken. Det var många som sågo honom spela där. Min egen mor, som hade hjänat där, talade om det, så visst var det sannt.
Skärstad sommaren 1927.

Påskkäring.

På Österängen fanns det en som var påskkäring. En påskmorgon kom en piga där på heme när hon satt under kodrasken och då

skrek hon: "Kör mej inte, Maja."

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

"Flera tid en skräddare var påskkäring. Han hade länge misstänkt henne och på en år rakade han ut henne. Då körde han hur hon sa: "Här upp och här ner och till Blåkulla fram." Han skulle göra likadant, men han kom inte ihåg riktigt, hur det var hon sagt, utan han sa: "Här upp och här ner." — och då fick han fara upp och ner i skorstenen hela natten och kom aldrig längre.
Skärstad sommaren 1927.

Vi brukade göra påskakäringar och hänga på pinne vid påsken som gjorde vi av papp, fastkommet en tråd i.

Kärgöring.

Kunnman borte i Broddbyn trodde att de andra där hade sanket ifrån dennes. Jast det var ju bara otur. Det var ju heller ingen som ville denne något ont.

Skärstad sommaren 1927.

En folkkäring var ute första maj på morgonen och skulle ha sanket ifrån de andra. Hon var ~~upp~~ uppe på det högsta berget i trakten och skrek: "Så långt detta rop hörs, är sanket mitt." Men så låg det en fjuvskytt strax bredvid som var ute och sköt örra på morgonen. Han dräpte till

skäringen i roven med bössbulven och skrek: "Så långt detta plaget hörs, är det mitt."

Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Kunkäringar som fick ökning och bigge var svåra. Det kom en gång en sådan till Prästegården och då råkade en av pigorna till att säga åt denne några ord, som inte föll denne i smaken, utan hon blev arg och sa' att det skulle hon då ha igen. Och det dröjde inte många dar, förän hon började på och till slut blev hon alldeles vanvettig. Hon var kammarpiga hos dr

Alnäsvist. –

Men en annan
utav pigorna där, tyckte
det var synd om kärringen
och sken av och gav henne
en plåskebit och en bröd-
kaka. Då kvad pinskan,
att det skulle hon inte
ha gjort för inte, utan hon
skulle skryta om, att hon
fick hur i livet. Och då
gav hon henne konsten
att stjäla. Så ingen såg
det. Hon skal vidt vida
ögonen på folk utan att
de märkte det. Hon var
en gång hemma hos
mor och skulle hjälpa
henne och spela gern. Och
kan en tänka, att hon
skal gorn då, ändå mor
satt bredvid henne hela
tiden. Men hon kun-

de hon lika på det.

Upptecknat januari 1927.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Bortbytingar.

Min mor
hjänade på Strömsholm. Det
var en höjfunck Engelsman,
som rade det då. De
hade en flicka, som hette
Clementina, som var så
gramm och redig på all-
deles myes hon var till-
kommen. Men hon
blev bortbytt. Hon blev
på alldeles förskräckt den
unga vill säga. Otäcking
var hon och kunde inte
gå. – De talade om, att
ommen går illa åt barnet,
ska de komma och byta
om. Så hon fick lida
så alldeles den stackars

lät bränna
flicka. De brände henne
med rödheta järn och
plågade henne på alla
möjliga sätt. Men det
hjälpte inte, utan de fick
behålla henne, som hon
var.

Jag såg henne en
gång i Skärstad kyrka. Di
dar hon satt så jam-
mal, men de fick bära
henne ut bå' ut och in.

Skärstad sommaren 1927

Den förste kyrke-
stöten jag minns hette
Stark. Han bodde i pastig-
huset och han brukade
låsa bort sjukdomar.
Han låste bort en kalf
på nyåret här och jag
var med inne, fastn

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

jag hörde förstås inte vad
han mumlade. Bålden
gick i alla fall bort all-
deles visonade bort.

Det talade de förres-
ten om att han var litet
krokig av sig annars ock-
så. Samma natt som han
dog, stannade kornuret
i kyrkan. Snöra gick
av och skenbordet flog
igenom golvet. Och sen
fick de inte igång'et,
förrän nu närmaste
han vet, (1925). Och ändå
har de haft urmakare
där flera gånger.

Skärstad sommaren 1927

Linderåsa-kärringen.

Har man
hört talas om Linderåsa-

käringa? Jo, det var en vedbruket, som talade om för mig.

Hon bokade gifte-bönar både hos gäst och människor. Och till henne beställde de bara ha med sig en härsudd från den som var gift, så säg hon så vad de skulle för gifte-bön och bokade den. Han hade i alla fall en fjärkalv, som var ble'en gifter. Så han tog med sig en härsudd från kalven och for upp te' käringa. Hon tog i sudden och tittade på den en stund och så sa' hon: "Ja, det ser jag. du har ont i "ussren" du. Men det ska jag väg bra. och den gifte så med för kalven han blir

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

bra.

Skärstad, mmarca 1927.

Ja, Linderåsa-käringa kände ju väl vek ja till i Skärstad också.

Lille-bön i Isaka hade varit och skulit vän och fläck uppe hos Janne i Skarp en natt. Janne han gick ner till Lille-bön och ville, att de skulle göra upp i gods. Men det var omöjligt på till att bekämma, utan Janne for upp till Linderåsa käringen och sa, att hon fick sätta på fjärven vad hon ville. Och Lille-bön blev mackamat innan han dog. Han var fullkrupen av mask,

och köttet slappa ifrån benen på honom. Så det var knappt vad han fick lida. Men bekände gjorde han aldrig.

Skärstad sommaren 1927.

Trampa bort rysslet.

En kvinna som fått ett barn kan trampa bort rysslet. — Johan hade fått så förfärligt ont av rysslet så han kunde knappt sitta eller ligga. Då kom det till en kvacksalvarkvinna borte ifrån Ölunda. "Det ska jag trampa bort på dej" sa hon. Och Johan och jag vi bara skrattade men hon bad sig att få trampa och gav sig till att trampa honom i ryggen. "Vad trampar du efter" skulle Johan säga. "Jag trampar bort ryssslaget på dej" för jag har burit tre kungar och tre kungar under mitt hjärta" svarade hon. Och så så de tre gången. Och ryssslaget gick verkligen bort så hjälpte gjorde det. Och sen har jag lärt många det och det har alltid hjälpt.

Skärstad sommaren 1927.

745 LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Trollskottet.

Min kära hade fått trollskottet kände de alltid Rumbastina på Mossen. Hon bota-

de det genom att ge kor-
in en dag.
Skärstad sommaren 1927.

Skogstjuren.

En gång
hände de Ruda-Skina
till Lekarebs, ju de hade
i'ks, som stod och såg
"kusket" ut. Det är
skogstjuren, som rivit henne,
sa' Skina. Henne botade
hon genom att skära hen-
ne i munipekningen, så det
kom ut blod och på ge hen-
ne in det på en bröd-
bit.
Skärstad sommaren 1927.

Flensbölder.

Dem

745 LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

som kramat ihjäl en
vaktelunge kan bota
"flensbölda" (= bölder på
juvret) hos kor. Det
kan förekomst i Ängalo-
torp ofta och man kan
minstann' bota flensböl-
da med.
Skärstad sommaren 27.

Mara.

Jo, det hade
de på Kalla. Som red hös-
tarna om nätterna. Men
så var det en skräddare
som log reda på vem det
var och skyrde om, att
det skulle upp. Men jag
vet inte, huru man bar
sig åt med det. Det
var i alla fall Lotta
på Kalla, som var

mara. Men skrädda'n
gjorde så han klapp att
mara det längre.

Skärstad 1927

Mot skabb.

Skulle en botta sig i
en bäck i maj på mor-
gonen, innan solen gick
upp.

De sä att alla
skräddare hade skabb, och
att de fick det av pres-
ämnan.

Skärstad 1927

Kistemagar.

En ogift
de kvinna får aldrig sitta
på en kista. Sär han

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

det, får barnet "kiste-
magar" de kalle. Det
vir en slags små svarta
bölder. — Hade hon i
alla fall gjort det så bar-
net hade fått det elän-
det, så skulle hon göra
åtsamma om igen, så
hjälpte det.

Skärstad 1927

En ogivande
kvinna får inte slå en
orm, får då kan bar-
net få men av det.
Jag minns när jag var
med Lydia ho' hon är i
Amerika nu, var jag
ute på gården och räpa-
de ho' då kom det en
orm mot mig, men jag
gick undan, för jag för-

des inte slå honom. Men efter en liten stund kom han emot mig igen och då slog jag honom, och gjorde honom i alt skenös nere på gärdet. Får var i stån den där dagen och jag fordes inte tala om'et på honom, när han kom hem. Men det första flickan fick och suga på när jag kom upp, det var ormen. Jag skrämde honom så hon fick väl något i sig, och hon fick aldrig något men av det.

Skärstad sommaren 1922

Stall en havande kvinna stöpa ugnen, kan barnet få spetskerra.

Skärstad sommaren 27.

Barnet blir vindögt, om modern ser genom en sprinna eller i en buske.

Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Modern fick inte krypa genom ett gap, utan måste riva ner det eller skiva över.

Inte heller fick hon sitta där man kaft varmt bröd, för då fick barnet något slags utslag.

Skärstad sommaren 27.

Förlossningen.

Ingen kvinna fick bäras ut under förlossningen utan att

man först tapt eld i det.

Skärstad sommaren 27

Efterbörden skall grävas ner. (En annan dagsman har tillagts: "under fak") Det är farligt att kasta bort den ur som vatet. Man säg, ur det gick med skomakare Anderssons hustru i Hillinge. Hon vette Charlotta den där människan. Där grävde de inte ner efterbörden utan kastade det i en å. Men hon blev så vansinnig så hon följde inte åe sin egen karl en gång utan sprang i hinderns höjd bara hon kom i vatten.

så nog är det farligt alltid.

Skärstad sommaren 1927

LANDSARKIVET FOLKMINNESARKIV

Missfall.

I fall prunkimmerna fick missfall, skulle de vara försiktiga så lag i gräskappan, när de var sådana, så skamade det icem kroppen.

Kristin Pettersson hade aldrig någon framgång med kalven först hon var gipter. Det blev det ena missfallet efter det andra. Men när så blev så det vicet en gång till, tog hon lag i gräskappan, när gräsken gick

genom kyrkdörren. Och den gången fick hon då Karl som var äldst. Sen var det väl ree till hon fick. Och aldrig hade hon ont av missfall där efteråt.

Skärstad sommaren 27

När Stina föddes ritade jag en femuddastjärna över dörren. På den tiden hade de för sig att de skulle, skydda barnängskvinnor (och barnet) genom att sticka in en kniv över dörren och rita kors eller stjärnor över dörrar och fönster. Men någon kniv satte då de aldrig upp hos mig. Jag minns, hur knipsaks mor på

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

skogen sa till mig, att jag måste ha en kniv på mig när jag gick ut, ända tills jag hade blivit lagen i kyrkan. Men jag gick inte och bar på någon kniv mer än efter mitt första. De sa, att barnatanten kunde ha den annars, men jag märkte då aldrig något.

Skärstad sommaren 27

Kyrkdagning.

På den tiden skulle en bås i kyrkan ses vecken efter en pojke och fem vecken efter en flicka, den en hade på dem. Då fick en ligga på en pall längst ner i kyrkan med allt folket

lé och lilla på en. Och
så kom prästen ner och
ledde en upp i kyrkan.
Innan en hade blivit
skyddsgen fick en inte
vara med om gudstjänsten
— Låna om hade fått
sina barn är tidigt kyrk-
log de inne i sakristian.

Skärstad onnaren 192?

Dopet.

Vid dopet
hade på den tiden två
par fadrar: gifteparden,
dräng fadern och pigefad-
dern.

Skärstad onnaren 192?

Skerva.

Det fanns
nio olika sorters skerva, men
jag kommer väl inte ihåg
dem alla på när två rak
rum. Det var i alla fall:

Solskerva.
Månskerva.
Ugnskerva.
Topskerva.
Ledskerva.
Horeskerva.
Likskerva.

men det skulle bli två
till, men jag kan omöjligen
komma på dem nu.

Skärstad onnaren 192?

Ledskerva.

Man skulle
skära av naglarna på fing-
rarna och tårna och grava
ner det i en myrstack
norr om ekugan. Så band

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ja en silderranka om var
led och en om halsen.
Den om halsen fick sitta
kvar, till den rutknade
bort.

Skärstad sommaren 1927.

I min barndom
fick det ~~et~~ i kring en käring
och gav ut medicin för
skorva. Då skulle de
läsa samtidigt: "jag bjuder
mitt barn för folkskorva,
mänskorva, ungaskorva, sop-
skorva o.s.v., och så räkna
upp alla sju sorterna.

Skärstad sommaren 27.

Min syster hade
skorva i tre år. Hemma
drog de genom en ull som

745

de flickt den i maj på
morgonen, innan solen
gick upp, och han blev
bra.

Skärstad sommaren 1927.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Horeskorva.

Där Lydia
fick skorva utav en
flicka nere hos Jarpars.
Hon hade väl inte va-
rit ärlig utan vatt för
mycket med manfolk.
Då var det en gumma
där neripån, där hon var
som skande ur liket ur
hennes sko. och det gav
jag Lydia in och hon
blev bra nästan med
detsamma.

Skärstad sommaren 1927.

[Till slut bara en anmärkning. Jag tror att de båda regementena stora uppskattande av 1 maj som undergrund dog till största delen beror på alldeles särskilda förhållanden. Så brukar t.ex. Johan Munter varje 1 maj resa in till Jönköping och då tidigt på morgonen gå i spetsen för regementsmusiken genom staden. Denna årligen återkommande och säkert med jämnhet mottagna resa kan kanske ha inverkat på hans uppskattning av 1 maj. I varje fall var jag ingenstans eljest under hela sommaren påvitt jag kan minnas, härå något av sådan art som det här är fråga om, tillskrivas 1 maj.

Ernst Fåhraeus].

Lukas Kristina Andersson.
f. Persdotter. Född den 29/11 1841.
Jorlebs. (fol. 321 – fol. 321)

LUND UNIVERSITET FOLKMINNESARKIV

Lekdagar.

Lekdagarna började annandag jul på kvällen och höll på den natten och dan därpå. Ej gick Jonkås hem och åt emellan.

Sen var det likadant midsommardan på kvällen då midsommarslekdagarna började. Vi dansade mest bleking.

Skärstad sommaren 1917.

Torparen Karl Johansson, Jarlsbo. Om Lule Finnjeunde och Lappar 50 år gammal. (Sid. 322–sid. 323.)

Här de flyttade in på ett nytt ställe, kan de alltid få en kärk Finsk, för att de skulle få hur.

Skärstad sommaren 1927.

Ja kraften ifrån djur.

Det kunde de för det mesta använda som kunde ha kraften i gårdarna efter dom. De brukade bara in flygrönn i selen eller oket, för att de inte skulle få ont att

Ja kraften ifrån dom.

Skärstad sommaren 1927.

UNIVERSITETETS FOLKMINNESARKIV

Om det var några som hade skuld för att folla, så plägade de ed efter dom när de gick, för att de ingen mått skulle ha.

Skärstad sommaren 1927

Lotta Johansson Bergbeens-
gatan. Ungefär 75 år gam-
mal. (Fid. 324 – sid.).

Barnafödsel.

Vår barna
föddes, skulle de lägga en
eldgäs i badvattnet och
så en dill innan de
klingde åt det. Det skulle
bevara dom ~~från~~ för
trolldom och dålighet.

Kopparbella-kan vet-
jack ett barn och då skrek
bergtrollet: "Barnet här
med le!" de, de kede inte
lagt i eld i vattnet.

Skärstad ommaren 1927.

F.d. Sömmerskan Jenny Johans-
son. Är pitäl 138.
(Fid. 325 – sid. 331).

Innan barnen var
döpta brukade de lägga
ett blad ur bibeln eller
psalmboken hos dom. För
de så att annars kunde
bergatrollen ha makt med
dom.

Skärstad ommaren 1927.

Mamma och mostern
ruderna på aftid: "Akern
går före", när de ordnade
med maten åt barnet in-
nan det var tillkommet.

Skärstad ommaren 27.

De ladde för om,

att det inte var bra att skrika upp barnen efter gamla personer som snart kunde då ju då kunde barnet då med. Men det var väl bara prat. Fast när min bror Theodor var död, så fick ju Robert en pojke, och då ville de inte kalla honom Theodor, ju de sa, att han kunde dö med. Men mor sa, att det inte var passligt, så de kallade honom Theodor, och han lever än.

Skärstad sommaren 1927.

Horeskärva.

När Dagmar var liten satt Hilma och badade henne,

och flickan var naken på-stående. Då kom Ida systerdot-ter här bort — det var Ars flicka i Askeryd — in och kikade på henne. Sen framåt året fick hon ett barn, ändå hon inte var mer än fjorton år. Så hon snickade mer Dagmar, men det kunde ju inte vi tänka att hon, som var så liten, hade vitt och-sig. Men vi slipade av dörrlåsen, om hon hade tagit i, och gav henne in i "krösamas", så hon blev bra igen.

Värst är horeskärva om de på den dan-tiden som vuxit små saker di får barna på sin även kala kroppen. — Men det snickar aldrig, om

LUNDS UNIVERSITET FOLKMINNESARKIV

det blir uppdagat. att de varit oärliga.

Skärstad sommaren 1927

Harmynthet.

Det får barnet, om modren får se en harmynt människa eller något sådant djur, och så kan blir rädd.

När jag var i staden och köpte mig sy, var det en fru som var på det viset, och kom ut och såg på en apa de kom och försvarade. Och när barnet föddes, hade det aphuvud.

Jag är riktigt rädd för Rut här inne. Hon är bestämt från, och ändå stod hon och såg på, när Gustaf drämde en igelkott här ute i pölen. Det var aldrig skönt bra.

Det är alltså farligast i början av havandeskapet.

Skärstad sommaren 1927.

Dopet.

Om inte fadrarna läser efter prästen klart och tydligt, kan inte barnet lära sig läsa läsa läsa ordentligt, utan blir dumt. Mamma sa till oss, när vi skulle bli fadrar: Läs för att det efter klart, så barnet kan lära sig läsa."

Skärstad sommaren 27

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Sonde.

Jon i Råby — Lena i Lekarebo var kanske dem — bada bröder, jö det så de alla. Det var en gång jag hade varit vid Bruket och sytt en kråll. Jag hade sällskap med en pojke och vi gick ute och gjäjade, så kl. var över 12 på natta när jag skulle gå förbi Råby. Pojken jag hade i sällskap hade vänt neranför magasinet. Och när jag kom mitt för Råby kom det en liten pojke imot från bryggningsa och gick mot Strangelbäa. Men när han kom dit, försvann han, och då blev jag rädd och tog de och sprang.

Och när jag kom hem talade jag om det. "Ah, det var Jonas Sonde du såg flicken så mar. — Men sen blev jag så sjuk, kräktes och hade huvudvärk. Sen därpå kom Stina Sandeskot upp till vårat, och då sa hon: "Du är gastakramad annars har Sonden hatt fatt i dej."
Men hon sökte mig med kaffio och spanade mig, så dan därpå, var jag bra igen.

De sa att ville en inte komma åt Jon Sonden, skulle en gjotta tre gånger, innan en gick åt.

Skrivet sommaren 1927